

IBU – midlar i sauePRODUKSJON

Kari E. A. des Bouvrie

Landbruksoppdraget og landbruksområdet

Landbruksoppdraget 2023

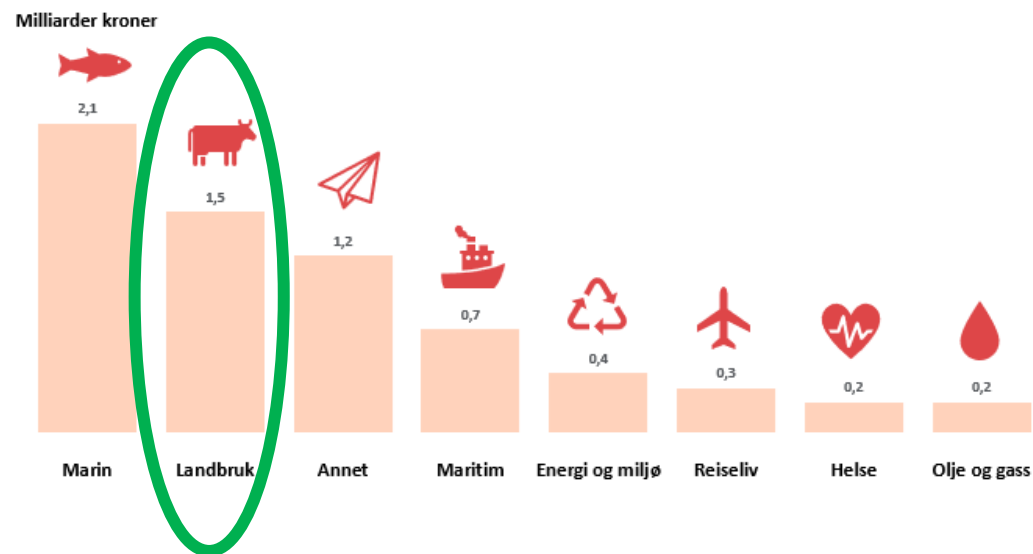

For 2023 er følgende midlar stilt til disposisjon for IN gjennom statsbudsjettet på LMDs område:

Kapittel og post	Ordning	Beløp mill. kroner
1150,50	Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	162,00
1150,50	Investering og bedriftsutvikling i landbruket	1 150,50
1150,50/1151,51	Utviklingsprogrammet	92,50
1152, 50	Bionova - tilskudd til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	87,54
SUM		1 492,54

1) 8,2 mill. kroner er løyvd over kapittel 1151, post 51 og er øyremarka den reindriftsbaserte delen av Utviklingsprogrammet.

Landbruksområdet i IN

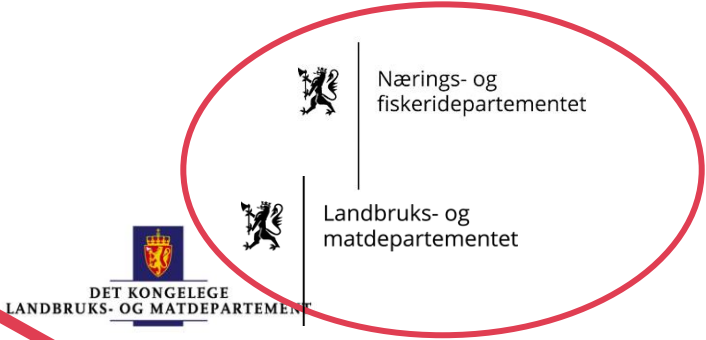

Gå til opprinnelig kunngjort versjon

Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket

Dato	FOR-2014-12-19-1816
Departement	Landbruks- og matdepartementet
Publisert	I 2014 hefte 18
Ikrafttredelse	01.01.2015
Sist endret	FOR-2020-04-03-581
Endrer	FOR-2009-01-28-75
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1995-05-12-23-§18
Kunngjort	06.01.2015 kl. 11.00
Korttittel	Forskrift om midler til investering mv. i landbruket

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. desember 2014 med hjemmel i lov 12. desember 2014 nr. 1745, 29 juni 2016 nr. 842, 30 juni 2019 nr. 2068 (i kraft 1 jan 2020), 3 april 2020 nr. 581.

Dykkar ref: 19/1761-7

Vår ref: 19/1761-7

Dato: 3. mars 2021

Statsbudsjettet 2021 - Oppdragsbrev til Innovasjon Norge

Landbruks- og matdepartementet (LMD) viser til Prop. 1 S (2020-2021) fra departementet og Stortinget si handsaming av denne jf. Innst. 8 S (2020-2021) og vedtak 662 i s med Stortingets handsaming av prop. 79 S (2020-2021) og Innst. 233 S (2020-2021) gjev med dette oppdragsbrevet rammer for Innovasjon Norge (IN) si forvaltning av næringsretta verkemidlar på landbruksområdet.

Regionalt bygdeutviklingsprogram for Vestland 2019-2022

Visjon:
Vestland - ein føregangsregion berekraftig landbruk

Hovudmål:
Vidareutvikle ei innovativ og a Vestland

Oppdrag frå FK kjem i februar

IBU 2023 - strategiske føringer frå den regionale landbruksparternaskapen i Vestland

Føringer for investeringss- og bedriftsutviklingsmidlane i landbruket for året 2023:

Landbruksparternaskapen sett saman av Vestland bonde- og småbrukarlag, Hordaland bonde og småbrukarlag, Sogn og Fjordane bonde og småbrukarlag, Innovasjon Norge, Statsforvaltaren og Vestland fylkeskommune, har hatt to møte for å utarbeide strategiske føringer for IBU-midlane for året 2023: 5. september og 17. oktober.

Landbruksparternaskapen er samde om følgjande føringer for IBU-midlane året 2023:

	2023
--	-------------

Formålet er å legge til rette for *langsiktig* og *lønnsom* verdiskaping, samt bidra til sysselsetting, bosetting og variert landbruk i alle deler av landet med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommen spesielt.

- §1 IBU-forskriften

Kven kan få støtte?

- Eigar eller medeigar av landbrukseigedom.
- Unntaksvis kan framtidig eigar stå som søkjar.
Skal føreligge avtale om overdragelse

Kva kan støttast?

- Driftsbygninger med produksjonsutstyr av varig karakter.
 - Brukt utstyr med minst 10 års attverande levetid.
- Gjødsellager
- Fôrlager

Generell prioritering av saker

- Ein skal hente ein vesentleg del av inntekta frå garden.
- Små og mellomstore bruk
- Nybygging og ombygging vert likestilt
- Dyrevelferden skal tilfredsstillast krav i forskrift
- Investeringa skal vere vesentleg, og ikkje av vedlikehaldsprega karakter. *
- Tilstrekkeleg ressursgrunnlag
- Lønsemda i prosjektet – og på bruket

Prioritering IBU-midler i Vestland

	Ramme, mill. 2024	%	Status 2023 (%) mill.	Tal saker
Mjølkeproduksjon	93,9	61 %	92,2 (58,3 %)	97
Sau	13,9	9 %	16,7 (10,6 %)	22
Andre husdyr	15,4	10 %	20 (12,6 %)	10
Frukt og grønt	18,5	12 %	16,5 (10,5 %)	46
Andre næringer	12,3	8 %	12,6 (8 %)	22
SUM	154	100 %	158 (100 %)	197

IBU-midler til sauehaldet Hordaland/Vestland 2015-2023

År	Saker	Invest. pr prosjekt	Invest. pr v.f.sau	Tilsk.pr prosjekt	Tilskotts %	V.f.sau Før	V.f.sau Etter	
2023*	22	2 130 922	17 324	760 364	36,0	74	123	
2022	22	2 637 105	22 733	791 000	30,0	71	116	
2021	13	1 913 000	13 700	891 800	19,3	71	136	
2020	17	2 062 000	16 400	536 000	26,0	76	126	
2019		Det vart ikkje gitt støtte til sauehald i 2019. Nasjonal forskrift.						
2018	16	1 712 000	13 400	376 000	22,0	65	127	
2017	7	3 089 000	13 800	553 000	18,0	62	224	
2016	11	1 996 000	9 600	325 000	18,8	106	181	
2015	12	2 533 700	10 300	565 000	22,3	88	246	

Kva legg IN vekt på i sakshandsaminga?

Nasjonale føringar og regionale strategiar frå partnerskapen

Lønsemd

- Internrente, lønsevne, samla næringsgrunnlag
 - Vurdera totaløkonomien og likviditeten

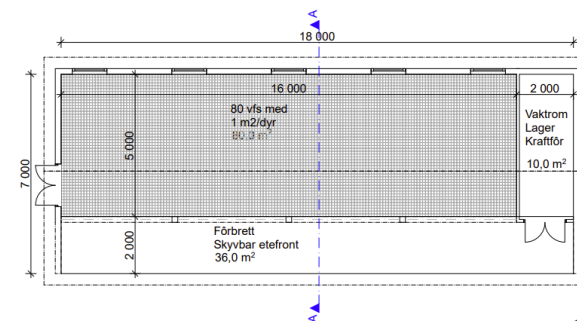
Sysselettingseffekt

Skattemessig resultatregnskap 2019 (i heile kroner)

	2019	2018	2019	2018
3000 Salinntekt og uttak, av giftpiktig	116 709	328 817	7000 Drivstoff transportmiddel	
3100 Salinntekt og uttak, av g.ritt innanfor meiv erdiav giftslova			7020 Vedlikehald o.a. transportmiddel	
3200 Salinntekt og uttak, utanfor meiv erdiav giftslova			7040 Forsikring og avgifter på transportmiddel	
3300 Offentlege avgifter i samband med sal			7080 Båkostnader, bruk av privat bil i næring	478
3400 Offentlege tilskott/refusjon			7098 Privat bruk av et. kommunikasjon	7 000
3600 Leigeinntekt fast eigedom	141 037		7099 Privat bruk av næringsbil	4 392
3605 Leigeinntekt fast eigedom, av giftpiktig			7155 Reise-idell. og bilgodtgjersje, opplysningspiktig	
3650 Leigeinntekt av rettar - jakt, fiske o.a.			7165 Reise- og diettkostnader, ikkje opplysningspiktig	
3695 Andre leigeinntekter			7295 Provisjonskostnad	
3700 Provisjonsinntekt			7330 Sals- og reklamekostnad	
3890 Inntektsføring frå positiv gevinst-/tapskonto (RF-1219)			7350 Representasjonskostnader (med fradragsrett)	
3895 Inntektsføring frå saldo		128 680	7495 Kontingenter (med fradragsrett)	
3900 Andre driftsinntekter			7500 Forsikringspremie	1 710
3910 Årets inntekts-/kostnadsføring frå lønmerkonto			7565 Garanti- og servicekostnad	14 380
9900 Sum driftsinntekter	= 257 746	= 457 496	7600 Lisens-, patentkostnad royalty o.l.	12 474
4005 Varekostnad			7700 Annan kostnad, fradragsgodkjend	
4295 Behaldn.ending av varer under tilv. erking og ferdig tilv. varer	34 784	175 500	7890 Fradragsføring av negativ gevinst-/tapskonto (RF-1219)	4 054
4500 Framandtying og underentreprisa	33 800	34 480	7895 Konstaterte tap på fordringar	
4995 Behaldn.ending av eigen-tilverka anleggsmiddel	9 480	12 964	7896 Andre konstaterte tap - tap på kontraktar o.a.	
5000 Lønn, feriepengar o.a.			7897 Endring i skattemessig nedskrivning kundefordringar	
5300 Anna opplysningspiktig godtgjersje			7910 Overført til lønmerkonto av overskott/underskott i år	
5400 Arbeidsgiv erav gift			9910 Sum driftskostnad	= 173 274
5420 Opplysningspiktig pensjonskostnad			9920 Driftsresultat	= 461 565
5900 Annan personalkostnad			8060 Valutagevinst (agio)	84 472
5950 Eiga pensjonsordning	1 182	1 353	8099 Anna kapitalinntekt som ikkje er spesifisert i RF-1084 og/eller RF-1219	
6000 Avskrivningar			9925 Sum kapitalinntekt	=
6100 Frakt og transportkostnad i samband med sal	38 505	41 182	8180 Valutatap (disagio)	
6200 Energi, brensel o.a. i samband med produksjon	8 005	2 730	8199 Andre kapitalkostnader som ikkje er spesifisert i RF-1219	
6300 Leige av lokale		13 150	9928 Sum kapitalkostnad	=
6310 Leasingleige av bil	1 850	1 800	9930 Resultatet skal overførast side 4. Enkeltpersonføretak til post 0401. Samvirkeføretak til post 0410	= 84 472
6340 Lys, varme				= -4 069
6395 Renovasjon, vatn, avløp, reinhald o.a.				
6400 Andre leigekostnader				
6500 Verktøy, inventar o.a. som ikkje skal aktiviserast				
6600 Reparasjon og vedlikehald av bygningar		26 462		
6695 Reparasjon og vedlikehald anna		12 910		
6700 Framand teneste (rekneskap/ revisjonsrådgiving o.l.)	722	90 291		
6995 Kontokostnader - bl.a. til et. kommunikasjon som inkluderer kostnader til privat bruk.	9 793	12 453		
	11 922	15 630		

Søknaden skal innehalde

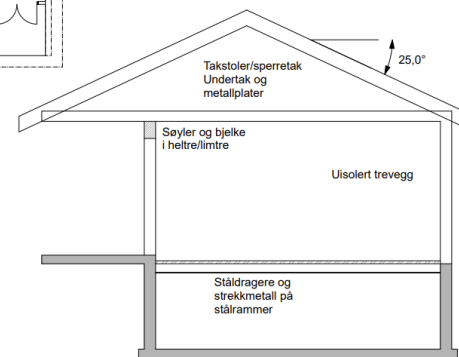
- Driftsplan med
 - Teikningar
 - Kostnadsoverslag – tilbod
 - Finansieringsbekreftelse
- Avtaler
 - Jordleige t.d.
- Næringsoppgåve/ rekneskap. Skattemelding (-er)
- Anna relevant informasjon

1:100 1. etasje

1:200 Generic Perspective

1:50 A

Resultat for jordbruket - 2020 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Omsetning, variable kostnader, dekningsbidrag	1 611	1 611	1 611	2 054	2 054	2 054	2 054	2 054
- Variable kostnader fra produksjonsmarkedet	458	458	460	649	649	649	649	649
= Dekningsbidrag før korrigeringer	1 153	1 153	1 151	1 405	1 405	1 405	1 405	1 405

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
85	85	100	100	100	100	100	100	100
75	75	135	135	135	135	135	135	135
50	50	50	50	50	50	50	50	50
25	25	25	25	25	25	25	25	25
40	50	50	50	50	50	50	50	50
30	30	40	40	40	40	40	40	40
0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	7	7	7	7	7	7	7	7
40	40	50	50	50	50	50	50	50
10	10	10	10	10	10	10	10	10
80	80	100	100	100	100	100	100	100

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sum faste kostnader for avskrivning	438	442	452	567	567	567	567	567
Resultat før avskrivninger	715	711	699	838	838	838	838	838
Avskrivninger	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
h1 Husdyrbygg i jord- og skogbruk	60	59	90	266	250	235	221	207
h2 Lagerbygg, redskapshus	60	0	0	0	0	0	0	0
i Faste tekniske installasjoner: Gjødsekkelm, frittstående plønslo, VVS, elektriske inst., ventilasjon, m.m.	163	0	150	143	135	129	122	116
d Personbiler, traktorer, andre maskiner, redskaper, føringsanlegg, robotstall	198	79	71	64	58	50	47	47
e1 Varebiler	0	0	0	0	0	0	0	0
e2 Lastebiler, vogntog, busser	0	0	0	0	0	0	0	0
a Konformmaskiner o.l.	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum avskrivninger	283	257	320	479	449	421	395	370
Faste kostnader	721	699	772	1 046	1 016	988	962	937
Driftsoverskott jordbruk	432	455	379	389	389	417	443	466
+ Gevinst ved frasal (ikke kapitalinntekt)	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Samdrift - Arbeidsgodtgj.	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Driftsoverskott skogbruk	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Driftsoverskott fiske og fangst	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Driftsoverskott anna næring	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Lennsinntekt - Ektefelle 1	629	630	630	630	630	630	630	630
+ Lennsinntekt - Ektefelle 2	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pensjon - Ektefelle 1	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pensjon - Ektefelle 2	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Rentesinntekter	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
+ Kapitalinntekter (kapitalinnt uten jordbr.fradrag)	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Andre finansinntekter	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Renteskatt - Biskott	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Arbeid på nyarlegg	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Innsatt kapital	0	0	0	0	0	0	0	0
- Rantaugifter	0	400	0	0	0	0	0	0
Nettoinntekt	0	68	108	227	219	211	202	193
Barnetrygd	1 061	1 017	1 302	761	800	836	872	906
Eigne midlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skattefrie inntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoinntekt + skattefrie inntekter	1 061	1 017	1 302	761	800	836	872	906

Kva legg IN vekt på i sakshandsaminga?

Ressursgrunnlag

- Areal - fôrgrunnlag/spreieareal
- Eksisterande driftsbygning
- Gjødsellager
- Arbeidskraft og kompetanse
- Gjennomføringsevne
- Fjellbeite/Beitelag

Oversikt over areal, grovfôr, mjølkekvote, spreieareal og gjødsellager
Før og etter utbygging

Namn på brukar: _____

Slik fyller du ut skjemaet:
1) Fyll ut alle kvit felt som er aktuelle for deg - tidleg i planlegginga av bruksutbygginga.
2) Rosa felt kan korrigerast.
3) Send skjemaet i lag med søknad om tilskot, til Innovasjon Norge.

Nosituasjon	2018		2023		Avstand frå garden, km	Leigeperiode, tal år	Namn på utleigar av areal	Sum FEm
	Areal, daa	FEm pr daa	Areal, daa	FEm pr daa				
Fulldyrka jord, eige areal	143	0	143	0			0	
Overflatedyrka jord, eige areal	0	0	0	0			0	
Innmarksbeite, eige areal	0	0	0	0			0	
Leigd areal: gnr154/bnr1	15	0	15	0			0	
	0	0	0	0			0	

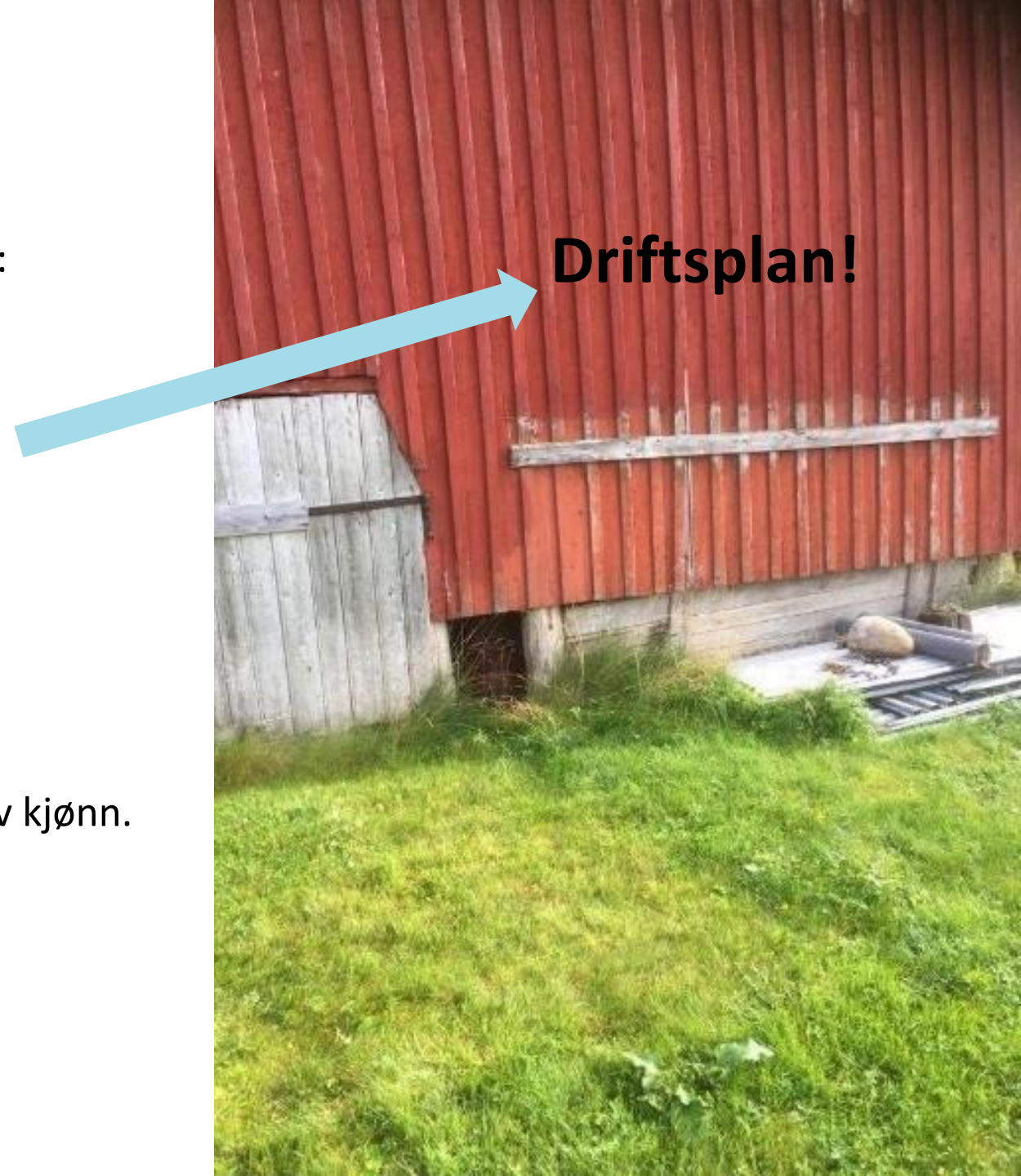
Sauefjøs 2024

- Normalt **inntil 30 %** tilskot til godkjende kostnader.
- Driftsomfang:
 - Reine sauebruk > 70-100 vinterfôra etter utbygging
 - I kombinasjon med andre produksjonar kan det vera færre vinterfôra sauer
- Ikkje kostnadstak pr vinterfôra sau
 - Lønsemd avgjerande
 - Viktig med låge byggekostnader

Generasjonsskiftemidler 2024

- Mindre ombyggingar og utbetringar av driftsbygningar: smittesluse, innreiing med meir.
 - kan vere vedlikehaldsprega karakter.
- Søkjaren må vere under **35 år** på søknadstidspunktet
- Inntil 5 år etter eigarskiftet.
- I Vestland: inntil **40 %**, inntil **kr. 800.000**, uavhengig av kjønn.
(kostnad inntil 2 mill.)

Driftsplan!

Tilskot til gjødsellager

- Støtte avgrensa til **25 %** av godkjent kostnadsoverslag
Maks **250 000** kroner per prosjekt.
- Dersom det blir bygd husdyrrom på gjødsellageret, skal kapasiteten dekkja framtidig potensielt produksjonsomfang.

(Gjødsellager med fast toppdekke, eller 10 mnd. lagring)

Tilskot til grovfôrlager

- Tårnsilo
- Plansilo
- Høytørker
- Til godkjent kostnad, inkl. oppsamling av pressaft, kan det løyvast:
- Inntil **25 %** i støttesats av godkjende kostnader.
- Maksimalt kr **300 000** i tilskot pr prosjekt.

Eigeninnsats i investeringsprosjekt

- Kun arbeid av støttemottakar og evt. sambuar/ektefelle
- Godkjent timesats
 - kr 350 for manuelt arbeid
 - kr 800 for bruk av egne maskiner (traktor/gravemaskin o.a.)
 - Hugs å føra timelister

Tilskot til andre næringar

Idéavklaring – Normalt inntil **60 %** tilskot til godkjende kostnader.

Etableringstilskot - Normalt inntil **60 %** i tilskot til å vidareutvikle ideen.

Investeringstilskot – Normalt **30 %** i støttesats til godkjende kostnader til investeringar.

Hovudsatsingar:

- Lokalmat, servering, sal
- Landbruksbasert reiseliv (ikkje overnattingsplassar!)
- Inn på tunet
- Småskala produksjon av grønsaker, frukt og bær

Det vert ikkje gitt tilskot til:

- **Påbegynte prosjekt**
 - Dvs. starta før det er gitt svar på søknaden
 - Inngåtte og rettsleg bindande avtaler om kjøp av utstyr
 - Andre forpliktelsar som gjer investeringa irreversibel
- Redskapshus
- Små prosjekt der støtta ikkje vert rekna som **utløysande** for prosjektet
- Livdyr, kvote og tilleggsjord
- Laust teknisk utstyr - eks køyretøy som minilastar
- Reine utskiftings-/ vedlikehaldskostnader, f. eks. utette tak og kledning
- Fleire prosjekt samstundes

Lån til landbruksformål

- **Investeringar på landbrukseigedommar**
 - Driftsbygninger
 - Kjøp av eigedom/ tilleggsareal
 - Mjølkekvote
 - Buskap
 - Våningshus, nytt eller oppgradering av eksisterande hus
- Lån ved generasjonsskifte/familieoverdraging. Normalt til personar under 35 år
- Lånevilkår
 - Inntil 25 år løpetid (inkl. ev. avdragsfri periode)
 - Annuitet eller serie
 - Flytande rente. Fast rente kan avtalast når lånet er utbetalt
 - For tida **6,4 %** rente effektiv
- Kan gi lån inntil 90 % av landbrukstakst.
- Prioriterer berre gardsbruk med næringsverksemd av eit visst omfang

Vurdering av lønnsemd

- Kva er lønnsemd?
 - Betaling for arbeid (lønnsevne)?
 - Betaling for kapital (internrente)?
- Er det godt nok at drifta dekker kostnader med bygningen?
 - Renter, avdrag, vedlikehald og andre faste kostnader
- Skal bonden ha betaling for arbeidet ho/han legg ned i drifta?
 - Kva er god nok betaling (timepris)?
- Kor mykje skal sysselsettinga/arbeidsinnsatsen vektleggjast?
 - Bruksstorleik/buskapsstorleik/sauetal (nedre – øvre grense)?

Sau produksjon lønsemd – Vestland 2021 – driftsgranskingane

Buskaper med ca. 150 v.f. sau

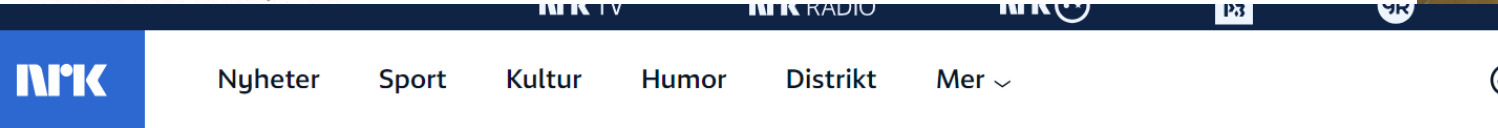
- Driftsoverskot etter avskrivningar: **kr. 214.500**

I snitt **kr. 1.420** pr v.f. sau.

- Lønsemd: ca. **113** kr/time.

FOTO: BÅRD SIEM / NRK

Vestland Snakk med oss Vestlandsrevyen P1 SF P1 H

- **2. november 2023 kl. 13:20 Pris til Indrefjord Gard** • Indrefjord Gard i Hyllestad er vinnar av den regionale BU-prisen i landbruket for Vestland i 2023. Prisen vart utdelt av fylkesordførar Jon Askeland under møtet i fylkestinget i Bergen i dag.

**Indrefjord gard
Fam. Åm Sognnes
Hyllestad**

Bergen

Kari E. A. des Bouvrie - Teamleiar, Husdyrbruk, Grøn bioøkonomi

Jorunn Kårvatn - Husdyrbruk, hagebruk

Sogndal

Vemund Aartun - Husdyrbruk, hagebruk og Inn på tunet

Sjur Sekse - Lokal matforedling og reiseliv

- Ny person Sogndal/Bergen

Les meir: <https://www.innovasjon Norge.no/no/tjenester/landbruk/finansiering-for-landbruket/>

Tusen takk!
www.innovasjon Norge.no